

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ АПК В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Постановка проблеми. Затяжна економічна криза суттєво вплинула на інвестиційну діяльність віх галузей економіки України. Проте, найбільш постраждали підприємства АПК. Серед основних негативних факторів, які стримують інвестування в аграрний сектор України можна назвати: нерозв'язаність земельних питань; нестабільна законодавча база й аграрна політика, втручання влади в бізнес; надмірна зарегульованість бізнесу; відносно низьке внутрішнє споживання й платоспроможний попит та інш. Для виходу із економічної кризи безумовно необхідне значне збільшення інвестицій.

Розвиток інвестиційних процесів вимагає вирішення проблемних питань щодо механізму залучення інвестицій в АПК, створення необхідних умов для їх привабливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання розвитку інвестування в АПК України досліджувалися багатьма науковцями, серед них М.Ю.Коденська, А.С.Музиченко, Г.М.Підлісецький, П.Т.Саблук, І.О.Іртищева Н.П.Резнік та ін.

Аналіз економічної літератури з цієї проблеми показав, що до теперішнього часу недостатньо вивченими питання, що стосуються організації механізму залучення інвестицій в АПК та їх привабливості в умовах економічної кризи.

Мета цієї роботи полягає в обґрунтуванні аспектів інвестиційної привабливості АПК та визначення інвестиційного потенціалу, враховуючи економічну кризу.

Виклад основного матеріалу. Важливим аспектом для активізації інвестиційних процесів безумовно є рівень інвестиційної політики. Українське сільське господарство рухається в напрямку посилення наукоємності виробленої продукції. Досвід провідних країн з розвинутою аграрною сферою свідчить, що застосування науково-технічних досліджень дозволяє їм підтримувати баланс внутрішнього ринку продовольства по попиту та пропозиції, легко проникати на провідні світові ринки. Але аналіз соціально-економічної ситуації в аграрному секторі останніх років свідчить – гострою проблемою сільського господарства є загальнотехнічне й технологічне відставання. Адже в господарствах застосовуються застарілі технології, сорти рослин, недосконалі методи й форми організації виробництва й керування [2]. Необхідність змін в аграрному секторі відчувалася й визнавалася вже давно, робилися й численні спроби його поправити. Однак, аграрне реформування не досягло бажаних результатів. Навпроти, сільське господарство й весь агропромисловий комплекс нині перебуває в стані затяжної системної кризи [3].

Одним з вирішальних важелів керування АПК регіону в кризових умовах є інновації, які значно підвищують ефективність агропромислового виробництва, удосконалюють структуру його економіки, забезпечуючи економічний ріст і рішення соціальних завдань.

Інновація знаходить вираження у вигляді нової або вдосконаленої продукції (послуги) чи технології, реалізованих на ринку й використовуваних у практичній діяльності.

Організаційно-економічна сутність інноваційних процесів укладається в постійному організаційному, економічному, технічному й технологічному вдосконалюванні агропромислового виробництва з урахуванням досягнень науки, техніки й закордонного досвіду. Головна мета інноваційних процесів - формування аграрної економіки інноваційного типу.

Соціально-економічна сутність впровадження інновацій полягає в тому, що використання результатів інноваційної діяльності безпосередньо в аграрному виробництві, у споживача забезпечує одержання певного економічного й соціального

ефекту, і в підсумку створюються матеріальні передумови для ефективного ведення й розвитку виробництва [4].

Функціональна сутність освоєння інновацій заключається в усуненні розходжень між рівнем і станом науково-технічного потенціалу й практики того чи іншого виробництва.

Відносно АПК, інноваційний процес являє собою постійний, безперервний і закономірний процес перетворення конкретних технічних або технологічних ідей на основі науково-дослідних розробок у нові технології, техніку, їхня комерціалізація, тобто доведення їх до використання безпосередньо у виробництві з метою одержання якісно нової продукції. У цьому процесі беруть участь сільськогосподарські, наукові й навчальні організації, органи керування виробництвом, що обслуговують організації, самі товаровиробники [5].

Сільськогосподарське виробництво характеризується високим рівнем ризику інноваційних процесів. Ризик тимчасового розриву між витратами й результатами, не цікавить приватних інвесторів і вони не поспішають вкладати капітал у розвиток сільського господарства. До умов і факторів, що гальмують освоєння інновацій у сільгоспвиробництві, відносяться також тиск внутрішнього попиту на продовольство, скорочення державної підтримки аграрного сектора й державного фінансування науково-технічних програм, нерозвиненість системи кредитування, високі ставки по кредитах, відсутність інноваційної інфраструктури й державної інноваційної політики й стратегії, недостатній рівень підготовки кадрового персоналу сільських господарств в області інноваційного менеджменту. Велика кількість сільгосппідприємств різних галузей економіки втратили власні оборотні кошти, їхня кредиторська заборгованість перевищила річний розмір виручки від реалізації продукції. Це спричинило певні труднощі отримання нових кредитів, що дозволило б нормалізувати процес виробництва продукції. Навіть із урахуванням дотацій і компенсацій з бюджету, деякі сільгосппідприємства регіонів збиткові, тому що незначні фінансові кошти направляються на поточні цілі.

Інноваційний тип розвитку аграрної економіки багато в чому визначається науково-технічною політикою регіону, формуванням регіонального інноваційного механізму. Суб'єктам належить важлива роль у реалізації антикризової програми, використовуючи нововведення селекційно-генетичного, технологічного, організаційно-управлінського й соціального типу [6].

З метою створення конструктивних умов для соціально-економічного зростання Херсонщини, сприяння надходженню інвестиційних ресурсів у розвиток соціально-виробничої інфраструктури регіону, загальному підвищенню інвестиційного рейтингу області та формуванню її позитивного міжнародного іміджу протягом 2012 року обласною державною адміністрацією успішно продовжувалася реалізація програми розвитку інвестиційної діяльності Херсонської області на період до 2015 року.

Під час реалізації заходів цієї програми досягнуто ряд позитивних тенденцій, зокрема таких, як створення в області сприятливих умов для діяльності іноземних та вітчизняних інвесторів, впровадження механізму державно-приватного партнерства, встановлення нових двосторонніх торговельно-економічних, науково-технічних та культурних контактів області з адміністративно-територіальними одиницями зарубіжних країн.

Сприятливий інвестиційний клімат регіону створює умови для розвитку високотехнологічних виробництв та інноваційних проектів, що сприяє посиленню зв'язків не тільки з вітчизняними, але й іноземними інвесторами.

Завдяки консолідації зусиль місцевих органів виконавчої влади під час реалізації Програми в регіоні відбулося суттєве збільшення окремих соціально-економічних показників, насамперед у 2012 році в області зафіксовано стрімкий зріст надходження прямих іноземних інвестицій. Так, за даними Головного управління статистики у Херсонській області, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного

капіталу), внесених іноземними інвесторами до Херсонської області, починаючи з 1994 року, станом на 01 жовтня 2012 року склав 262,2 млн дол.США, що на 21,3% більше відповідного показника на початок 2012 року та у розрахунку на одну особу населення складає 241,8 дол.США. У якості іноземних інвесторів виступили нерезиденти із 47 країн світу, що свідчить про масштабне розширення географії країн-партнерів області [7].

Проте, інвестиції в основний капітал в АПК здійснюються головним чином за рахунок власних коштів підприємств і організацій, на другому плані перебувають заємні кошти, а з бюджетних коштів, які займають невелике місце в інвестиціях, більше половини становлять кошти місцевих бюджетів.

Висновки. Таким чином, основними пріоритетами в розвитку інноваційних процесів у регіональному АПК варто вважати:

- технологічне переоснащення сільськогосподарських підприємств;
- створення сучасної системи інформаційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в АПК;
- формування організаційно-економічного механізму функціонування АПК на інноваційній основі;
- розробка регіональних інноваційних програм розвитку АПК;
- удосконалювання системи підготовки кадрів в області інноваційної діяльності, що дозволить забезпечити підвищення інноваційної активності організацій і комерціалізацію результатів наукових досліджень.

В той же час, серед основних позитивних моментів, що сприяють привабливості інвестування в аграрний сектор України, є такі:

- зручна географія, сприятливі природні умови й багаті ресурси;
- власна сировинна база (для переробки й тваринництва);
- відсутність жорсткої конкуренції в галузі;
- висока прибутковість аграрного бізнесу;
- незадоволений внутрішній попит, великий потенціал внутрішнього споживання;
- близькість до потужних зовнішніх ринків збуту;
- дешева робоча сила;
- можливість швидкої організації великотоварного виробництва й відносно невисока ціна входження на ринок;
- перспективи розвитку ринку після вступу до СОТ.

Безумовно, існують і негативні фактори, які стримують інвестування в аграрний сектор України: нерозв'язаність земельних питань; нестабільна законодавча база й аграрна політика, втручання влади в бізнес; надмірна зарегульованість бізнесу; особливості місцевого менталітету; відносно низьке внутрішнє споживання й платоспроможний попит; "незрозумілі" принципи функціонування бізнесу, проблеми з виконанням контрактів.

Анотація

У статті обґрунтовано аспекти інвестиційної діяльності АПК та визначено напрямки для створення необхідних умов їх привабливості, враховуючи економічну кризу в країні.

Ключові слова: інвестиції, інновації, інвестиційна привабливість, інноваційна активність.

Аннотация

В статье обоснованы аспекты инвестиционной деятельности АПК и определены направления для создания необходимых условий их привлекательности, учитывая экономический кризис в стране.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, инвестиционная привлекательность, инновационная активность.

Annotation

In the article the aspects of investment attractiveness of agriculture and Directions for creating the necessary conditions for their attractiveness, given the economic crisis in the country.

Keywords: investment, innovation, investment attractiveness, innovation activity.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк О. В. Інвестування в агросектор: ідентифікація та напрями усунення перешкод / О. В. Гаврилюк, Ю. О. Лупенко // Економіка АПК. – 2009. – № 6. – С. 63–68.
2. Гайдуцький А. Класифікація чинників інвестиційної привабливості економіки / А. Гайдуцький // Ринок цінних паперів України. – 2004. – №9/10. – С. 9–14.
3. Іртищева І.О. Побудова інноваційних моделей регіональної агропродовольчої сфери на інтеграційній основі / І.О.Іртищева / Економіка АПК.- 2009. - №9. – С.39-42.
4. Резнік Н.П. Засади формування інвестиційного потенціалу агропромислового комплексу держави // Економіка та інноваційний розвиток національного господарства. – 2007. – № 2. – С. 148-154.
5. Романчик Т.В. Оцінка сучасного стану інноваційної діяльності підприємств України // Вестник НТУ «ХПИ» «Технический прогресс и эффективность производства» .- 2008.- №08.- С.87-94.
6. Шосталь С. О. Активізація інвестиційного процесу в АПК України: проблеми та шляхи їх розв'язання / С. Шосталь // Статистика України. – 2008. – № 3. – С. 119–121.
7. Офіційний сайт ОДА Херсонської області: <http://www.oda.kherson.ua/ua>